

Intervju

»Edina rešitev v vojni med žensko in tistim, ki jo zlorablja, je, da ona njega ubije.«

Vedrana Rudan

Hrvaška literarna zvezda, avtorica monodrame Kurba

Piše: Jure Aleksic

Foto: Borut Krajnc

Včeraj je v ljubljanskem Gleju štartala monodrama *Kurba*, v kateri Violeta Tomič sijajno upodobi lik, stkan iz kolumen gromovite hrvaške pisateljice Vedrane Rudan. Na predpremieri se je prefinjena ljubljanska publika ob mastnih štosih sicer tresla od krohota, a mnoga izmed na odru izraženih stališč so se mi zdela tako butasto primitivna, da bi veljalo o njih obvestiti kako inštitucijo za spremljanje sovražnega govora, če bi imelo to seveda kaj haska. Ker Vedrana Rudan pač ni neka neškodljiva škrbasta bludnica, ki bi svoje na ciklostilu natislane pamflete talala po preprišnih podhodih, temveč je ob Slavenki Drakulić pri nas z naskokom najbolj znana hrvaška književnica, se mi je zdelo vredno preveriti, kako resno misli.

Kar sledi, se bo na trenutke najbrž bralo, kot da se velika literarna persona z nami malce poigrava in preizkuša meje naše lahkovernosti. Ampak moram poročati, da sem imel tako med intervjujem kot med kasnejšim poslušanjem ves čas vtis, da misli vsak stavek smrtno resno.

Torej: moški so po vašem debele dlakave plešaste svinje, ki samo žrejo, prdijo in rutinsko napol posiljujejo svoje uboge žene. Vsi so isti, med njimi takorekoč ni razlik, ne perejo si ne nog ne zob, v celoti so krivi za vse vojne in za vso žensko nesrečo na tem svetu?

► Ja, kaj je s tem?

To so sami neposredni citati iz včerajšnje drame. Zato samo preverjam, če sem prav ra-

zumel – če nisem slučajno kje kiksnil kake ironije?

► Ne, prav ste razumeli. V mojem življenju jih je morda pet, ki niso takšni. Drugi pa so.

Aha. Ženske so pa bistveno boljše od moških?

► Ženske so žrtve moških. One so take, kakršne so, ker so moški taki, kakršni so. Ker so šibkejšje tako fizično kot finančno, so žrtve. Ženske imajo v lasti samo en odstotek vsega kapitala na svetu.

Moški pa 99?

► Tako je.

Fascinanten podatek. Kje ste to izvohal?

► Ženska ne more biti močna, če nima denarja. Ampak niti ena ženska nima denarja. Okej, ena od sto.

In 99 od 100 moških ima denar?

► Tako je. Niti ne gre za to, ali jih ima teh 99 odstotkov veliki ali mali denar – tudi ko siromašna ženska živi s siromašnim moškim, on odloča o tem, kako se bo ta denar trošil. Ženska pa je za povrh tudi fizično šibkejšja, kar je še kako pomembno.

Aha, aha ... Pa se vam zdi, da je tudi pri mlajših generacijah tako?

► Je, to je univerzalni princip, ker smo mi ljudje v osnovi živali. Recimo severni medvedi – mah, pa pustiva severne medvede, ker

so preveč eksotični. Vzemiva raje mačka! Maček oplodi mačko, ki rodi male mucke. In maček si želi zadaviti mucke, da bi lahko še naprej štepal mačko.

Ee ...

► To je preprosto tako. In zato mačka skriva mladičke in beži pred samcem. On je gospodar življenja svojih otrok in gospodar življenja svoje žene. Tako je v živalskem svetu, in tudi mi ljudje smo živali. Od kamene dobe nismo kaj prida napredovali. Tisti, ki ima gorjačo, ima moč.

Vem, da levi pogosto pobijejo mladičke na novo osvojene samice. Namreč zato, da naredijo prostor za svoje. Vi pa pravite, da vsi mački želijo ubiti svoje mladičke in pogosto to tudi počnejo?

► Vsi, ja. In zato mačke bežijo pred njimi, tako kot tudi severne medvedke pred svojimi medvedi. Na mačke se zelo dobro spoznam, ker jih imam doma. Ko maček pobije mladičke, mačka naha dojiti in je spet pripravna za štepanje. Tako je tudi pri ljudeh. Nam je samo nekdo prodal zgodbo, da smo boljši od opic, tigrov in psov. Civilizacija je manipulacija.

Torej tudi moški želijo ubiti lastne otroke?

► Tako je. Poslušajte, obstajajo različni načini ubijanja. Tudi ne-skrb za otroke je ubijanje. Če greš ti namesto, da bi sinu umil ritko, raje z drugimi moškimi na pivo v kafano, medtem ko ženska s še ne povsem zaceljenim carskim rezom doma doji, pere in kuha, ti tega otroka na nek način ubijaš.

Pah. Zdaj, ali bi bilo primerno temu dejansko reči 'ubijanje' ...

► Analizirajte. Koliko je na svetu nesreč-

nih ljudi?

Ogromno.

► No, vidite, in to so ženske – ženske pa so vedno nesrečne, ker jih nesrečne delajo moški. Vedno! Ali šef ali brat ali mož ali sin ...

Dobro, meni so ljudje z ekstremnimi stališči nasploh sicer simpatični, in redko se dobim priložnost pozicionirati kot služabnik zmernosti, ampak tole...

► To niso ekstremna stališča.

So, so. In ker že tako rožljate z njimi, vam bom uživaško citiral vaš protipol, Michela Houellebecqa ...

► Oh, ta ... (prezirljivo odmahne z roko)

...ki je rekel, da se bistveno bolj spleča imeti psa kot žensko. To pa zato, ker psa dejansko lahko osrečiš.

► Glejte, kaj sploh pomeni osrečiti žensko? Ženska je z moškimi srečna, če ga doživlja kot partnerja. In to v vsemu. Ona hoče partnerja,

ne gospodarja. Jaz, recimo, imam dobrega moškega. Še več, imam ne samo dobrega moža, temveč tudi dobrega sina, dobrega zeta – ki vsi sodelujejo s svojimi partnerkami. Moj zet za svojega otroka skrbi popolnoma enako dobro kot moja hči. Torej pravi moški obstajajo.

In v vsem tem nepreglednem oceanu plešastih dlakavih svinj, ki morijo svoje otroke, se je vseh teh ušivih par dobrih moških, ki ste jih kdaj spoznali, nabralo ravno okoli vas. Neverjetno naključje ...

► To je zato, ker sem ženska, ki dobro ve, kaj hoče. In torej privlačim zrele moške. Take, ki spoštujejo ženske. Ker ženske so ... (*malce okleva, če bi uporabila tako nenaklonjen glagol*) krive, ker so bile tako vzgajane, da želijo moškemu ugoditi. Namesto, da bi se mu uprle. Če te zlorablja, potem ga moraš ubiti. Ampak če na Hrvaškem ubiješ moškega – kar se pri nas sicer izjemno redko zgodi – te povsem izvržejo iz družbe. Obstaja recimo primer, ko ženski po umoru moškega – čeprav je bila kasneje pomiloščena, ker jo je zlorabljal – niso dovolili, da bi se vrnila v rodno mesto. In še otroka so ji vzeli. Če pa na Hrvaškem moški ubije žensko, dobi osem mesecev zapora ali ga pošljejo v norišnico, od koder ga po treh mesecih izpustijo. V Veliki Britaniji imajo recimo zakon, da je zlorabljana ženska, ki je svojega moškega ubila v spanju, oproščena krivde.

In to se vam zdi v redu?

► To je *edini* način. Edina rešitev v vojni med žensko in tistim, ki jo zlorablja, je, da ona njega ubije. Ker če ga bo zapustila, jo bo našel.

Ta zadnji del *Kurbe*, torej tisti čisto zadnji ganljivi in dobro napisani monolog o tem, kako vas je oče celo otroštvo mlatil in žalil, kako ste ves čas upali, da bo nekoč na vratih pozvonil vaš pravi oče in vas odpeljal v vaš pravi dom, kako se še danes, ko je mrtev, spomnite čisto vsakega udarca, kako vas še vedno boli ...?

► Ja?

Ali se morda v vašem frontalnem korteksu kdaj pojavi vsaj blip dvoma, da svoje lastne tragične izkušnje iz otroštva preveč posplošujete na splošno populacijo?

► To niso samo moje izkušnje.

Izraženi gnev je bil izključno vaš.

► Takole vam bom odgovorila. Hrvaška ima štiri milijone ljudi, in lani je bilo po uradnih policijskih podatkih v njej ubitih devetdeset žen in nič možev. Vsakih deset minut nek moški svojo žensko brutalno pretepe. Kaj je tu še treba dodati? So to vse moje zgodbe?

Na Hrvaško se res ne spoznam. Ampak za anglo-saški svet obstaja veliko študij, ki ugotavljajo, da v partnerskih zvezah ženske nasploh povzročijo ne samo več, temveč tudi hujše, bolj nevarne fizične poškodbe. In obstaja cel kup študij, ki ugotavljajo, da povzročita v partnerskih zvezah spola približno

enako fizičnih poškodb. Obstaja pa zelo malo študij, ki ugotavljajo, da naj bi jih bistveno več povzročili moški partnerji. S tem, da ti ste samce, ki si drznejše priznati, da jih je poškodovala njihova baba, pogosto doleti huda družbena stigma, zato je razumno predpostavljati, da ogromno moških tovrstnih nevesčnosti sploh ne prijavijo. Ti podatki, če se prav spomnim, veljajo za Anglijo in za Kanado. Hrvaška je sicer gotovo še vedno precej bolj arhaična in patriarhalna tvorba kot Anglija, ampak ...

► Pih, znanstvene študije. Ne navajajte mi znanstvenih študij. To so največje manipulacije od vseh. Kdo je naredil te vaše študije? Moški! To je tako, kot ko berete 'študijo', da je čokolada v resnici dobra za zdravje, ker zmanjšuje stres. Nakar preberete tudi, da je bila naročnik te študije multinacionalna firma, ki dela čokolado.

Je prišlo po vaših opažanjih vseeno do kakega generacijskega napredka? So moderni moški kaj manj zločinski kot njihovi dedje?

► Jaz gledam številke. Jaz poslušam ženske, tudi mlade. Zato je moj odgovor: ne, ni bilo nobenega napredka, in ga tudi ne more biti. In težji kot je ekonomski položaj v družbi, več agresije je znotraj družine. Kot družba smo namreč danes mnogo bolj siromašni kot pred dvajsetimi leti. Včasih je moški lahko odšel iz hiše in se napil s prijatelji, danes pa jih večina nima več za pivo. Ima pa doma ženo, ki jo lahko nalomi – in ker nima službe, ima za to tudi bistveno več časa. Edini način za zmanjšanje agresije je, da gre eden od njiju na delo v tujino. Da torej ne živita skupaj.

Vidite, tu se pa strinjava. Življenje pod isto streho je prav res ena najbolj uničujočih stvari za večino odnosov med dvema tako fundamentalno tujima bitjema kot sta moški in ženska. Vendar po mojih opažanjih niso nujno moški tisti, ki z vsako celico svojega telesa težijo h kohabitaciji ...

► Tudi ženske vse manj. Jaz se ogromno pogovarjam s svojimi vrstnicami. Med njimi je veliko vdov in pravijo mi, da je njihova največja nočna mora, da se je mož dvignil

iz groba in začel spet zahtevati kosilo. Ko sanjajo kaj takega, se prebudijo od svojih lastnih krikov groze.

V nekem intervjuju ste rekli, da bodo ženske nehale biti sužnje moškim šele takrat, ko jim bodo nehale rojevati otroke.

► Točno tako. To je totalna resnica. Ampak prvič: ženske otrok ne rojevajo moškimi, temveč sebi. In drugič: saj se zavedate,

Če na Hrvaškem ubijesh moškega, te povsem izvržejo iz družbe. Obstaja recimo primer, ko ženski po umoru moškega – čeprav je bila kasneje pomiloščena, ker jo je zlorabljal – niso dovolili, da bi se vrnila v rodno mesto. In še otroka so ji vzeli. Če pa na Hrvaškem moški ubije žensko, dobi osem mesecev zapora ali ga pošljejo v norišnico, od koder ga po treh mesecih izpustijo.

da je to, kar predlagate, povsem nemogoče? To je vendar kot če bi nekdo predlagal moškimi, da ženske podjarmijo tako, da jim odtegnejo seks. Kako bi lahko en spol premagal drugega tako, da sam sebe prikrajša za svoje biološko bistvo?

► V trenutku, ko ženska rodi, neha živeti. Ampak družba jo kot normalno priznava

samo, če ima otroke. Ona hrepeni, da bi jo družba imela za normalno, zato nima zares izbire. Potem se vklopijo še hormoni, tako je pač odredila narava, drugače vrsta ne bi preživela ... In tako v tistih letih ženska ni človeško bitje, temveč žival.

V včerajšnji drami mi je bil všeč Violetin monolog svojemu splavljenemu sinčku – in sicer mi je bilo všeč, da ste vi ena redkih iz reciva temu bolj levega kroga, ki glasno reče, da je splav umor.

► Seveda je umor. Ampak zaradi tega, ker sem to rekla, nisem res prav nič posebnega.

Kaj pa vem. V tej naši urbani, recimo ji progresivni srenji je to eden ultimativnih tabujev. Da gre za umor bo seveda krakal vsak polpismeni far, ampak za reciva temu moderno levo književnico je pa to izjemno pogumno stališče.

► Jaz ne verjamem v levičarje in desničarje – to je vaš problem.

Saj zato sem dvakrat rekel 'recimo temu'. Ampak, kolikor sem tisti monolog včeraj razumel, so po vašem tudi za splave krivi predvsem moški?

► Ne. Narobe ste razumeli. Abortus je v bistvu edina pravica odločanja o svojem telesu, ki jo ženska ima. Pravzaprav je to edina pravica ubijanja, ki jo ženski država dovoljuje, ne da bi jo zato za dolgo časa poslali v zapor. Če moški ubije žensko, dobi šest mesecev v zaporu ali v norišnici. Ko moški ubija v vojni, je to borba za demokracijo in dobi za to medaljo. Ženska pa sme v skladu z zakonom ubijati samo preko abortusa. To je njena edina pravica do ubijanja.

Kako edina pravica? Pa saj ste sami malo prej rekli, da lahko v Angliji celo v spanju zakolje moža, pa jo za to oprostijo?

► Ja, dobro, ampak to je izjema – tu govorimo o državi, ne o človeških odnosih. To je pač ena država, ki je tako reč uzakonila. Ampak vprašali ste me o abortusu, in glede tega je ženska definitivno gospodar svojega telesa. In meni se to zdi velika stvar. To je naša velika zmaga – ta zakonska pravica, da smemo pobijati naše lastne otroke. Zame je to ena naših največjih zmag. x